

— Είδαν έμένα τὰ 'μάτια μου, παιδί μου! . . . Νοσοκόμα και Μόρτισσα, βάλε πιά με τὸ νοῦ σου.

Και χωρίς νὰ προσέξη εἰς τὴν φρίκην τὴν ὁποίαν μου προξένησαν τὰ λόγια της, ἐξηκολούθησε:

« Ἄν βιάζεσαι, σκουντα τὴν πόρτα και ἔμπα μέσα μονάχος σου, γιατί ἐγὼ ἔχω 'λίγη δουλειὰ ἀκόμα. Νά! ἐκεῖ εἶνε τὸ δωμάτιό του ».

Ἄν κρεββάτι ἀπάνω κείτεται μιὰ σκιὰ ἀνθρώπου. Πλησιάζω ἀλλὰ δὲν μ' ἀκούει· κάθομαι κοντά του και με δυσκολία κρατῶ τὰ δάκρυα ποῦ με πνίγουν.

— Δὲν στάλεγα 'γώ; ! . .

Λέγει ἡ νοσοκόμα ποῦ 'μπῆκε ἔξωφρα μέσα.

« Αὐτὰ ἔχομε τόρα και τόσες 'μέρες· μιὰ ζῆ, μιὰ πεθαίνει· οὔτε 'μπρός οὔτε 'πίσω ».

Πετάχτηκα ἀπ' τὴ θέσι μου χωρίς νὰ ξέρω γιατί.

— Κάτσε, κάτσε 'λίγο, σὲ παρακαλῶ· θά 'πάω κἀτι νὰ ψουνίσω και γυρίζω γρήγορα· 'μπορεῖ νὰ ζωντανέψη και νὰ θελήση τίποτε.

Και κινούσα τὴν κεφαλὴν της δεξιὰ και ἀριστερά, με ἀπήλλαξεν ἀπὸ τὴν παρουσίαν της.

Τὸν κυττάζω, τὸν κυττάζω· φέρνω στὸ νοῦ μου τὰ τόσα χρόνια ποῦ ζήσαμε ἐνωμένοι και καταριέμαι τὴν φύσιν ποῦ τὸν δολοφόνησε με τόση ἀπονιά.

Ἡ σκιὰ ποῦ ἀναπνέει ἀκόμα εἶνε μόνις τριάντα ἐτῶν· ἔγινε δικαστῆς και ἔγεννήθη καλλιτέχνης· ὁ στίχος, ὁ ἦχος, τὸ φῶς και ἡ γραμμὴ με ἐνωμένην δύναμιν εἶχαν θρονιασθῆ μες στὴν καρδιά του. Και τόρα; . . .

Κάμποσο ἔμεινα ἔτσι κοντά του· ἔξωφρα ἡ σκιὰ κινεῖται.

— Νερό! φωνάζει με φωνὴ γλυκεῖα και γεμάτη παράπονο.

Τοῦ δίδω νερό· σηκώνει τὰ 'μάτια του και με κυττάζει με ἀπορία μεγάλη, τοῦ φαίνεται πῶς ὄνειρεύεται· κἀτι μουρμουρίζουν τὰ χεῖλη του· κυττάζει χάρμω και πάλι με ξαναβλέπει· τέλος: « Φίλε μου! » φωνάζει, ἀνοίγοντας τὴν ἀγκαλιά του και κλαίει σὰ μικρὸ παιδί.

« Ἦθελα νὰ σοῦ 'πῶ, ὅτι ἦρθες ἀργά, μὰ 'νοιώθω πῶς ὁ ἐρχομός σου μου δίδει ζωὴ. Σ' εὐχαριστῶ, σ' εὐχαριστῶ ».

Ἡ ὠχρὴ ὄψις του ἐχρωματίσθη· τὰ σβουσμένα 'μάτια του ἐφωτίσθησαν. Τὸν βοήθησα κ' ἐκάθησε στὸ κρεββάτι του.

Ἡ 'μέρα ἔσβυνε· ἔρριξε μιὰ ματιὰ θαυμασμοῦ πρὸς τὴν ὠραίαν δύσιν και μοῦ εἶπε:

— Κύτταξε πῶς σβύνει ἀγάλια ἀγάλια ἡ 'μέρα! . . . Ουμᾶσαι; 'Κεῖ πέρα στοὺς βρεχούς τῶν Κραναῶν ὅταν μοῦ ἔλεγες στίχους και 'γὼ σὲ συνάδευα με τὸ φλάουτό μου, ἐνῶ ὁ ἥλιος, τῶν Ἀθηνῶν ὁ ἥλιος,

ἐχάνετο 'πίσω ἀπ' τὰ βουνὰ τῆς Σαλαμίνος . . . Ἄχ! εἶνε κρίμα νὰ 'πεθάνη κἀνεὶς και νὰ παύσῃ νὰ βλέπῃ, νὰ παύσῃ νὰ αἰσθάνεται ὅ,τι ἐβλέπαμε ὅ,τι αἰσθανώμαστε μαζί τότε . . . Δωσέ μου το . . . !

Και ἔδειξε τὸ ἀγαπημένο του ὄργανο πεταγμένο σὲ κἀτι χαρτιά ἀπάνω. Ἀρνήθηκα ὅσο μπορούσα ἀλλ' ἐστάθη ἀδύνατο· τόσο ἐπέμενε.

— Τίποτε, τίποτε δὲν μπορεῖ πιά νὰ με βλάψῃ . . .

Εἶδα τὴν ἀγωνία του διὰ νὰ βγάλῃ δύο τρεῖς τόνους, αὐτός, εἰς τοῦ ὁποίου τὰ χέρια ἄλλοτε λὲς και ζωντάνευε τὸ ξύλινον ὄργανο, κ' ἔρράγισ' ἡ καρδιά μου . . .

Ἐνας τόνος γλυκύτατος ἀκούετ' ἀκόμα και τὸ χέρι του πίπτει· τὸ φλάουτο κατακυκλᾷ στὸ πάτωμα· ἕνας βαθὺς στεναγμός του βγαίνει ἀπ' τὸ στήθος. Τὸ κεφάλι του γέρνει· τὰ 'μάτια του, ἐνῶ τὸν ἐσφιγκα στὴν ἀγκαλιά μου, καρφώνονται ἀπάνω μου και μένουν.

Ἡ φύσις εἶχε σκοτινιασῆ . . . Ὅλα μαζί.

— Ζωντάνεψε ἡ ἀκόμα;

Ἀκούσθηκε ἀπ' τὴν πόρτα ἡ βραχνὴ τῆς νοσοκόμας φωνή· και καθὼς μᾶς εἶδε:

— Ἐ! ζωὴ σὲ λόγου σου . . . Μοῦ εἶπε με φωνὴν θρηνητικήν.

« Ἐλα τόρα, ἐλα, πήγαινε ὄξω σύ . . .

— Γιατί!

— Μπᾶς και θες νὰ κοκκαλιάσῃ σ' αὐτὴ τὴ θέσι! . . .

Και σχεδὸν ἐγέλασε.

Δ. ΓΡ. Κ.

Η "ΛΑΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΛΕΣΒΟΥ,"

[G. GEORGEAKIS et LEON PINEAU agrégés de l'Université, *Le Folk-lore de Lesbos*. Paris, 1894. Εἰς 16ον ἐλκεθίρειον, ἐκ σ. XX, 373].

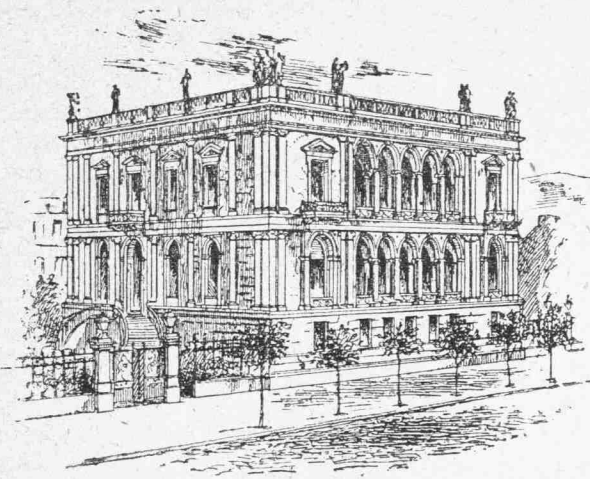
Τὸ προκειμένον βιβλίον ἀποτελεῖ τὸν ΛΑ' τόμον τῆς ὑπὸ τοῦ ἐκδοτικοῦ οἴκου J. Maisonneuve ἐκδιδομένης μεγάλης συλλογῆς τῶν *Δημῶδων φιλολογίων πάντων τῶν ἐθνῶν*, τῆς ὁποίας εἰς ἄλλος τόμος, ἐπίσης διὰ τῆς συνεργασίας συμπληθεὶς ἐνὸς Γάλλου και ἐνὸς Ἑλλήνου (τῶν κ. κ. E. H. Carnoy και I. Νικολαΐδου τοῦ ἐκ Ῥαιδεστού), πραγματεύεται περὶ τῶν Δημῶδων παραδόσεων τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Ἄλλ' ἐν ᾧ ἐν τούτῳ περιλαμβάνονται ἀναμιξ και ἀνευ διακρίσεως μῦθοι και παραδόσεις πάντων τῶν ἐν τῇ Μικρᾷ Ἀσίᾳ οἰκούντων ἐθνῶν, και ὁ ἀναγνώστης εὐρίσκει ἐκάστοτε ἐν ἀμυχανίᾳ ἀγνοῶν ἂν ἡ παράδοσις ἢ ἐν γαλλικῇ μεταφράσει παρατεθειμένη αὐτῷ εἶνε ἐλληνικὴ ἢ τουρκικὴ ἢ ἀρμενικὴ ἢ και ἑβραϊκὴ, ἐν τῇ *Λαογραφίᾳ τῆς Λέσβου* ἔχομεν ἀραιοφῶς ἐλληνικὰς παραδόσεις και παραμῦθια και ἄσματα, και ἐλληνικὰ εἶνε πάντα τὰ ἐν αὐτῇ περιγραφόμενα ἔθιμα. Ὁ περισυλ-

λέξας ὅλην τὴν ὕλην κ. Γ. Τζωρτζακῆς εἶνε Λέσβιος, ἐκ γνησίων δὲ και ἀθολώτων ἀντλῶν πηγῶν τὰς πατρίους παραδόσεις, κατήρτισε τὴν πρώτην ἀξίαν λόγου λεσβιακὴν λαογραφικὴν συλλογὴν, οὐκ ὀλίγας ἀγνώστους ἄλλοθεν και εἰς ἄκρον ἐνδιαφερούσας ἀποθησαυρίσας εἰδήσεις. Λέγομεν δὲ τὴν πρώτην, διότι — ἐν παρόδῳ εἰρήσῃ — τὸ ἐν τῷ προλόγῳ ἀναφερόμενον ὅτι τὰ κατὰ Δάφριν και Χλόην διδάσκουσιν ἡμᾶς ἐν τύπῳ περὶ τοῦ βίου τῶν παλαιῶν Μυτιληναίων χωρικοῶν, εἶνε ἐπίσης ἀκριβὲς ὡς ἂν ἐλέγομεν ὅτι μανθάνομεν τὰ ἦθη τῶν Ἰσπανῶν ποιμένων ἐκ τῆς *Γαλατείας*, τοῦ ποιμενικοῦ μυθιστορήματος τοῦ Θεοβάλτη, ἢ τῶν Γάλλων ἐκ τῆς *Ἀστραίας* τοῦ Ὑρφέ.

Ἡ *Λαογραφία τῆς Λέσβου* διαιρεῖται εἰς τρία τμήματα, ὧν τὸ μὲν πρῶτον περιλαμβάνει παραμῦθια, τὸ δεύτερον δημῶδη ἄσματα και τὸ τελευταῖον παροιμίας και αἰνίγματα, ἦθη και ἔθιμα, δεισιδαιμονίας και λαογραφικὰ ψιχία (*miettes de Folk-lore*) ἧτοι βραχείας εἰδήσεις περὶ διαφορῶν προλήψεων και δεισιδαιμονιῶν. Τὰ παραμῦθια εἶνε ἐν ὄλῳ 31, ὑποδιαίρουμένα εἰς πέντε κατηγορίας. Εἰς τὴν πρώτην, τὴν τῶν φανταστικῶν παραμυθίων (*féeries et contes merveilleux*) ὑπάγονται 13 παραμῦθια, ὧν τὸ δωδέκατον εἶνε μαλλον τοπικὴ παράδοσις. Εἰς τὴν δευτέραν 4 μῦθοι περὶ ζῴων· τούτων ὁ πρῶτος ἀνήκει εἰς τὸν κύκλον τῆς παγκοσμίου μεσαιωνικῆς ἐποποιίας τῆς ἀλώπεκος και τοῦ λύκου, παραλλαγὴ δ' αὐτοῦ μεσσηνιακὴ ἐδημοσιεύθη ὑπ' ἐμοῦ ἐν τῷ Δελτίῳ τῆς ἱστορικῆς και ἐθνολογικῆς ἐταιρείας (τ. Α' σ. 281 κέ.), ὅπου συγκρίνω αὐτὴν πρὸς ὁμοίους μῦθους ἄλλων λαῶν. Οἱ δ' ἄλλοι τρεῖς μῦθοι ἔχουσι τὸν τύπον τῶν Αἰσωπέων. Ὁ μὲν τῆς ἀλεπούς και τοῦ κάβουρα εἶνε παραλλαγή τοῦ παγκοίνου μῦθου, οὗ τὸ μὲν πρότυπον εὐρηται ἐν τῇ συναγωγῇ τῶν Αἰσωπέων μύθων (ἀρ. 420 και 420^b τῆς ἐκδόσεως τοῦ Halm), παραλλαγαὶ δ' αὐτοῦ εἶνε διεσκεδασμένοι ἀπανταχοῦ τῆς γῆς, ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος¹ μέχρι τῶν Ἀφρικανικῶν φύλων και τῶν ἰθαγενῶν τῆς Βρασιλίας². Ὁ περὶ τῶν ἀετῶν εἶνε μῦθος εἰς δημῶδη παροιμίαν μεταπεσών, ὁ δὲ περὶ τῆς πέρδικας και τῆς χελώνης εἶνε παραλλαγή τοῦ γνωστοῦ περὶ τῆς γλαυκῆς μῦθου ἐν

¹ Περὶ τοῦ μῦθου τούτου παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἑλλησι βλ. O. Crusius ἐν *Philologus* 1889 τ. I σ. 185. Ἄλλη νεοελληνικὴ παραλλαγή τοῦ αὐτοῦ μῦθου εὐρίσκειται ἐν τῇ Ἱστορικῇ γεωγραφίᾳ τοῦ Δαπόντε (ἐν Legrand, *Bibliothèque grecque vulgaire* τ. III σ. 259). Τὸ δ' ἐν τῇ συλλογῇ παιδικῶν παραμυθίων ὑπὸ τοῦ κ. Μ. Δέφυερ ἐκδοθὲν *Κόντρα* τοῦ λαγοῦ και τοῦ σκαντζόχοιρα, δὲν εἶνε ἐλληνικὸς μῦθος, ἀλλὰ παράφρασις γερμανικοῦ (*Das Wettlaufen des Hasen und Igels*).

² Βλ. Verhandlungen der Berliner Gesellschaft f. Anthropologie etc. 1886 σ. 682. 1887 σ. 340 κέ. 674 κέ. — *Revue des trad. pop.* 1893 σ. VIII σ. 232.

Τῆλου Μέλαθρον

καὶ ὁ Λαφονταῖν διεσκεύασε (βιβλ. V μῦθ. 18). Εἰς τὴν τρίτην κατηγορίαν ὑπάγονται τρία παραμύθια, ἅτινα ὑπὸ τοῦ ἐκδότου καλοῦνται αἰνιγματώδη (contes énigmatiques), διότι ἡ ὑπόθεσις αὐτῶν περιστρέφεται περὶ ἐν ἢ πλείονα αἰνίγματα. Τὸ πρῶτον τούτων διὰ τὸ βασιλόπουλον καὶ τὴν κόρην εἶναι τὸ γνωστότατον παραμύθιον τῶν Κορακιστικῶν, οὗ καὶ ἄλλαι ἔχουσι δημοσιευθῆ ἑλληνικαὶ παραλλαγαὶ πλὴν τῆς ὑπὸ τοῦ ἐκδότου σημειουμένης παρὰ τῷ Δεγρᾶνδ¹. Τὸ δεύτερον, ἐπιγραφόμενον τὰ δύο αἰνίγματα, περιέχει ἐπεισόδια τινὰ, ὧν τὰ πρότυπα ἀνευρίσκομεν ἐν τοῖς ἑλληνικοῖς μύθοις περὶ Οἰνομάου καὶ Ἴπποδαμείας, περὶ Κλυμένου καὶ Ἄρπαλῦκος, περὶ Κινύρα καὶ Μύρρας καὶ ἐν τῷ αἰγυπτιακῷ περὶ Μυκερίνου καὶ τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ, καθὼς καὶ ἐν τοῖς μύθοις περὶ καισαρικῆς τομῆς, ὑπόθεσιν δ' ἔχει βασιζομένην εἰς αἰνίγματα, ὧν τὸ μὲν εἶναι παραπλήσιον πρὸς τὸ ἐν τῷ ὑπ' ἐμοῦ δημοσιευθέντι πελοποννησιακῷ παραμυθίῳ ἐν Νεοελληνικοῖς Ἀναλέκτοις (τ. Α' σ. 42), τὸ δ' ἕτερον εἶναι τὸ παρὰ πολλοῖς φερόμενον αἰνίγμα περὶ τοῦ φονευθέντος ἐραστοῦ². Τοῦ τρίτου τέλος παραμυθίου περὶ τῆς γαλοουχασίας τὸν ἴδιον πατέρα ἐν τῇ

εἰρκτῇ εὐρίσκομεν τὴν ἀρχὴν ἐν τῷ παρ' Ὑγίνῳ (ἀρ. 254) μύθῳ περὶ τῆς Ξανθίππης, οὗ παραλλαγὰς ἀναφέρουσι Ῥωμαῖοί τινες συγγραφεῖς καὶ οὗ παραστάσεις περιεσώθησαν ἐν μνημείοις τῆς τέχνης, καθ' ἃ καὶ ἐν Νεοελληνικοῖς ἀναλέκτοις (Α' σ. 43-44) ἐσημείωσα.

Ἐν τέλει ἐκάστου τῶν φανταστικῶν παραμυθίων σημειῶναι ὁ ἐκδότης τὰς ὁμοιότητάς τινων τῶν ἐπεισοδίων αὐτῶν πρὸς τὰ ἐν ἄλλοις παραμυθίοις ἑλληνικοῖς, ἐκ τῶν περιεχομένων ἐν ταῖς συλλογαῖς τοῦ Χᾶν καὶ τοῦ Δεγρᾶνδ, προσέτι δὲ πρὸς τὰ ἐν παραμυθίοις γαλλικοῖς

καὶ ἐν παραμυθίοις γερμανικοῖς τῆς συλλογῆς τῶν Γρίμμ καὶ ἄλλων τινῶν λαῶν, τὰ ὅποια ἔχουσι μεταφρασθῆ καὶ γαλλιστί. Αἱ συγκριτικαὶ αὐταὶ σημειώσεις δὲν εἶναι βεβαίως πλήρεις, ἀλλ' ὅπως δὴ ποτε αἱ ὀλίγα νύξεις τὰς ὁποίας παρέχει ὁ φιλότιμος ἐκδότης πρέπει νὰ θεωρηθῶσιν ὡς εὐπρόσδεκτος συμβολὴ εἰς τὴν συγκριτικὴν ἔρευναν τοῦ πλουσιωτάτου τούτου κλάδου τῆς δημῶδους φιλολογίας, διότι οὐδεὶς βεβαίως δικαιοῦται νὰ ἀξιώσῃ, ἵνα αὐτοὶ οἱ προσφέροντες εἰς τὴν λαογραφίαν τὴν πολῦτιμον ὑπηρεσίαν τῆς ἀποθησαυρίσεως τῶν μνημείων αὐτῆς, ὑποβάλλωνται ἐκ περισσοῦ εἰς τὸ ἄχαρι καὶ πολῦμοχθον ἔργον τῆς ὑπομνηματίσεως αὐτῶν. Δυσχερεστάτη δ' ἀληθῶς διὰ τὸ μέγα πλῆθος τῶν κατὰ τὰ τελευταῖα μάλιστα ἔτη ἐκδοθεισῶν συλλογῶν κατέστη ἡ συγκριτικὴ ἐξέτασις τῶν λαογραφικῶν μνημείων οὐ μόνον ἐκάστου ἔθνους πρὸς τὰ τῶν ἄλλων ἔθνων, ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τῶν μνημείων ἔθνους τινὸς πρὸς ἄλλα. Ὅπως δὲ συμπληρωθῆ ἡ τοιαύτη ἐξέτασις τῶν νεοελληνικῶν παραμυθίων, ἀναγκαῖον εἶναι νὰ μελετηθῶσι αἱ τε ἰδιαίτεροι συλλογαί, ὧν αἱ κυριώταται πλὴν τῆς τοῦ Χᾶν καὶ τοῦ Δεγρᾶνδ, τῶν γνωστῶν τῷ ἐκδότῃ, εἶναι αἱ τῶν *Νεοελληνικῶν Ἀναλέκτων* τοῦ συλλόγου Παρνασσοῦ, τοῦ περιοδικοῦ συγγράμματος καὶ τοῦ Α' τόμου τοῦ Ζωγραφεῖου ἀγῶνος τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἑλληνικοῦ φιλολογικοῦ συλλόγου, τοῦ Πίου, τοῦ Βερνάρδου Σμιδτ, τοῦ Μηστοτάκη, καὶ τὰ ἐν ἰδίῳις φυλλαδίοις καὶ ἐν διαφόροις περιοδικῶις συγγράμμασι καὶ ἐφημερίσιν καθὼς καὶ ἐν ποικίλαις μονογραφίαις (ἰδίως γεωγραφικαῖς καὶ γλωσσολογικαῖς) δημοσιευθέντα. Τὰ ἐπεισόδια πάντα ἐπαναλαμβάνονται ἐν διαφόροις παραμυθίοις, συμπληροῦντα ἄλληλα, οὕτω δὲ συμπληρωμένα καθιστῶσι δυνατὴν τὴν ἀναζήτησιν τῆς πρώτης πηγῆς, ὅποθεν ἀπέρρουσαν, ἥτις ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀνευρίσκεται ἐν τῇ ἑλληνικῇ μυθολογίᾳ ἢ ἐν τοῖς παραμυθίοις τῶν ἀρχαίων Αἰγυπτίων, ἐνίοτε δὲ καὶ ἐν ἀνατολικαῖς μυθικαῖς διηγήσεσι, μάλιστα ἰνδικαῖς, αἵτινες διὰ μεταφράσεων ἐκ τῆς περσικῆς ἢ

τῆς συριακῆς ἐγένοντο γνωσταὶ εἰς τοὺς Ἕλληνας κατὰ τοὺς μέσους χρόνους, καὶ διὰ τῆς ἀκροάσεως μουσουλμάνων μυθολόγων κατὰ τοὺς νεωτέρους.

Δὲν εἶναι βεβαίως τοῦ παρόντος ἡ ἐξέτασις τῆς σχέσεως τῶν ἐν τοῖς παραμυθίοις τῆς *Λαογραφίας τῆς Λέσβου* ἐπεισοδίων πρὸς τὰ ἐν ἄλλοις ἑλληνικοῖς ἢ ξένοις παραμυθίοις, οὐδὲ τὰ ὅρια τῆς *Ἐστίας* ἐπιτρέπουσι τοιαύτας παρεκβάσεις. Ἄλλ' ὅπως καταδειχθῆ ὅποσον ἄφθονα εἶναι τὰ ἔχνη τῶν εἰς τὰ δημῶδη παραμύθια ἐγκρυπτομένων ἀρχαίων μύθων, ἀρκεῖ βραχεῖα ἀνάλυσις ἐνὸς τῶν παραμυθίων τῆς προκειμένης συλλογῆς. Ἐν τῷ παραμυθίῳ τοῦ *Ἀλαφογιάννη* (; Jean-Cerf), ὁ ἦρωσ ἐξάγεται διὰ καισαρικῆς τομῆς ἐκ τῆς κοιλίας τῆς φονευθείσης μητρὸς του, ὡς ὁ Καῖσαρ κατὰ τὰς παρὰ τοῖς βυζαντινοῖς χρονογράφους παραδόσεις¹ καὶ ὁ Volsung τῶν ἀρχαίων γερμανικῶν μύθων². Γαλοῦχει δ' αὐτὸν ἔλαφος, ὡς τὸν Τήλεφον τῶν ἀρκαδικῶν μύθων, ἐξ αὐτῆς λαβόντα ὁμοίως τὸ ὄνομα, ὡς οὗτος τὴν μέλλουσαν τύχην του προλέγουσιν, ἀντὶ τῶν συνήθων ἐν τοῖς ἀρχαίοις μύθοις καὶ τοῖς σημερινοῖς παραμυθίοις Μαιρῶν, τέσσαρες περιστεραί, ὑπεθυμίζουσαι τὰς πελειάδας τοῦ Δωδωναίου μαντείου. Ἀναφέρεται ἔπειτα ἐν τῷ παραμυθίῳ τὸ καὶ ἐξ ἄλλων παραμυθίων γνωστότατον δωμάτιον, τοῦ ὁποίου ἀπαγορεύεται ἡ εἴσοδος, καὶ τοῦ ὁποίου πρότυπον εἶναι πιθανῶς τὸ τοῦ ἀρχαίου μύθου δῶμα, ἐν ᾧ κεραυνὸς ἐστὶν ἐσπραγισμένος, καὶ οὗ τὰς κλεῖδας μόνη θεῶν οἶδεν ἢ Ἀθηναῖα προσέτι ἢ καὶ εἰς τὰς ἀραβικὰς διηγήσεις ἀναφερομένην εἰκῶν, τὴν ὁποίαν ἀπλῶς βλέπων τις καταλαμβάνεται ἐξ ἔρωτος πρὸς τὴν ἀπεικονιζομένην. Παρελαύνουσι δὲ πρὸ ἡμῶν ἐν τῷ αὐτῷ παραμυθίῳ καὶ οἱ δράκοντες, οἱ ὑποτασσόμενοι εἰς τὸν ἦρωα ἐκ θαυμασμοῦ τῆς ἀνδρείας του καὶ ὁ τεράστιος λέβης αὐτῶν, πρὸς ὃν ἐν τῇ ἀρχαίᾳ μυθολογίᾳ ἀντιστοιχοῦσιν ὁ λέβης τῶν Τιτάνων καὶ ὁ χαλκοῦς τοῦ Ἡρακλέους λέβης, ἐπίσης ὑποτάσσεται εἰς τὸν ἦρωα, *μονομαχῆσασα* πρὸς αὐτόν, καὶ ἡ Ἀνδρειωμένη (; la Vigoureuse), εἶδος Ἀμαζόνος, οἷα τοῦ Ἡρακλέους καὶ τοῦ Θησέως αἱ ἀντίπαλοι καὶ ἡ τοῦ μεσαιωνικοῦ ἡμῶν ἦρωος Διγενῆ ἀντίπαλος Μαξιμῶ. Τῆς Ἀμαζόνος ταύτης ἡ δύναμις ἐγκτεται εἰς τὰς τρεῖς χρυσὰς τρίχας τῆς κόμης της, ἀπαραλλάκτως ὡς καὶ ἡ τοῦ Νίσου καὶ τοῦ Πτερελάου τῶν ἀρχαίων ἑλληνικῶν μύθων καὶ τοῦ Σαμφῶνος τῶν ἐβραϊκῶν ἢ εἰς τὴν κατοικίαν της φέρουσα ὁδὸς διέρχεται διὰ μέσου ἀνοιγοκλειομένων ὀρέων, ὁμοίαν πρὸς τὰς Πλαγκτὰς πέτρας καὶ τὰς Συμπληγάδας τῶν ἀρχαίων, δι' ὧν ταχὺς περᾶ ὁ ἦρωσ ἐπιβαίνων τῆς ἵππου του, τῆς ὁποίας κατὰ

¹ Παρὰ Σακελλαρίῳ, Κυπριακὰ 1868 τ. Γ' σ. 151 κέ. (τῆς νέας ἐκδόσεως 1891 τ. Β' σ. 374-2).—Νεοελλ. Ἀνάλεκτα. 1870 τ. Α' σ. 25-29-34.—Ζωγράφεος ἀγῶν τ. Α' σ. 424-5 (Νισύρου).—Περὶ τοῦ παραμυθίου τούτου παρὰ διαφόροις λαοῖς πραγματεύονται εἰδικῶς οἱ ἐξῆς: Th. Benfey, Die Kluge Dirne. Die indischen Märchen von den klugen Räthsel-lösern und ihre Verbreitung über Asien u. Europa ἐν τῷ περιοδικῷ Ausland 1859 ἀρ. 20-25.—R. Köhler ἐν Orient u. Occident τ. I σ. 244 κέ.—Τοῦ αὐτοῦ, σημειώσεις εἰς Gonzebach, Sicilian. Märchen τ. II σ. 204.—N. Γ. Πολίτου, Αἰνίγματα καὶ Λογοπαίγνια ἐν τῷ Περιοδικῷ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἑλλ. φιλ. συλλόγου 1873 τ. Η' σ. 518 κέ.

² Περὶ τούτου βλ. R. Köhler, Das Räthsel-märchen von dem ermordeten Geliebten.—Ἑλληνικαὶ παραλλαγὴ τοῦ παραμυθίου πλὴν τῆς ὑπὸ τοῦ ἐκδότου ἀναφερομένης παρὰ Δεγρᾶνδ εἶναι γνωσταὶ καὶ αἱ ἐξῆς: Νεοελλ. Ἀνάλ. Α' σ. 29-34 (Μήλου).—Ζωγραφ. ἀγῶν τ. Α' σ. 238 κέ. (Σύμης).—αὐτ. σ. 424-5 (Νισύρου).

¹ Μιχαήλ Γλυκῆς Γ' σ. 379 Bonn.—Κωνστ. Προμυρογενν., περὶ θεμάτων Α' 11 σ. 32.

² Volsunga Saga 4.—Ὅμοιον μῦθον παρέλαβε καὶ ὁ Σαῖξπηρ ἐν τῷ Μάκβεθ.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- Ἡ στοιχειωμένη μηλιά, ποίημα ὑπὸ Γεωργίου Δροσίνη.
- Τὸ Ὀκταήμερον, ὑπὸ Γρ. Ξ.
- Ἡ Μόρτισσα, ὑπὸ Δ. Γρ. Κ.
- Ἡ Λαογραφία τῆς Λέσβου, ὑπὸ Ν. Γ. Πολίτου.
- Ὀνειρον καὶ ζωή, διήγημα Μαυρικίου Γιοκάϊ, μετ' εἰκόνων, μετάφρ. Ν. Ἐπ.
- Ἡ φωλεὰ τοῦ ἀετοῦ, διήγημα τοῦ νορβηγικοῦ Βγιόρσον.
- Τραγουδάκι, ὑπὸ Κωνστ. Μάνου.
- Ἀνοιχτὰ Γράμματα.
- Χρονικά.
- Ζητήματα καὶ Ἐρωτήσεις.
- Αἱ εἰκόνες μας: (Ἰλίου Μέλαιρον—Ἡ Καντάδα, οὐμοριστικὴ εἰκὼν ὑπὸ Θέμου Ἀννίνου).
- Ἡ Ἀλληλογραφία μας.

Εἰς τὸ προδεχές: Ἡ σαφήνεια καὶ ἡ ἀσάφεια ἐν τῇ ποιήσει, ὑπὸ Κωστή Παλαμᾶ.— Σοννέτα, ὑπὸ Στεφάνου Μαρτζώκη.— Ἀθηναῖκοι περίπατοι: Τὸ κάτω Σιντριβάνι ὑπὸ Γερασίμου Βώκου.— Μεσάνυχτα, ὑπὸ Ἀργύρης Ἐφταλιώτη.

Αἱ ἐπιστολαὶ καὶ ἐν γένει πᾶν τὸ ἀφορῶν τὴν «Εἰκονογραφημένην Ἐστίαν»: Πρὸς τὸν κύριον Γρ. ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΝ, διευθυντὴν τῆς «Εἰκονογραφημένης Ἐστίας» Ἀθήνας.

τὴν σύρραξιν τῶν ὁρέων ἀποκόπτεται μόνον τῆς οὐρᾶς μέρος, ὡς κατὰ τὴν δίοδον τῆς Ἀργοῦς διὰ τῶν Συμπληγάδων περιεκόπησαν τὰ κρα τῶν ἀφλάστων αὐτῆς καὶ τῆς προπτάσης περιστερᾶς ἡ ἄκρα οὐρά. Πλὴν δὲ τῆς Ἀμαζόνος, ἠττηθέντα προσλαμβάνει ἀκόλουθον ἢ ἦρωα καὶ τὸν μακρόχειλον Ἀράπην, καὶ ἀμφοτέρους ἔχει βοηθοὺς ἐν τοῖς κινδύνοις, ὡς ἐν τισιν ἀρχαίοις μύθοις (οἷος ὁ περὶ τοῦ Ἡρακλέους καὶ Ἀλκωνος τοῦ τοξότου) καὶ ἐν πλείστοις παραμυθίοις, οἱ ἦρωες ἀκολουθοῦνται ὑπὸ συντρόφων θαυμασίας ἐχόντων ιδιότητας, οὓς ἡ κατενίκησαν ἢ καθ' οἰονδήποτε τρόπον παρέλαβον μεθ' ἑαυτῶν¹.

[Ἐπεται τὸ τέλος] Ν. Γ. ΠΟΛΙΤΗΣ

¹ Περὶ τοῦ μύθου τούτου βλ. Th. Benfey, Das Märchen von den Menschen mit den wunderbaren Eigenschaften, seine Quelle und seine Verbreitung ἐν Ausland 1858 ἀρ. 41—45.—F. Liebrecht ἐν Orient u. Occident τ. III σ. 375.

Ἡ καντάδα

ΟΝΕΙΡΟΝ ΚΑΙ ΖΩΗ¹

Διήγημα Μαυρικίου Γιοκάϊ.—Μετάφρ. Ν. Ἐπ.

Καὶ ἤκουα τὸ ἄσμα καθαρώτατα πάντοτε, πάντοτε περίλυπον, πάντοτε διακοπτόμενον ἀπὸ τὰς ὀμιλίας τῶν ἀνθρώπων καὶ ἀπὸ τὰ γαυγίσματα τῶν κυνῶν. Ἐπλησίαζεν ὁλοὲν καὶ μοῦ ἐγέμιζε τόσον τὸ στῆθος ἀπὸ θλίψιν, ὥστε ἤσθονόμην τὴν καρδίαν μου ἐτοίμην νὰ διαραγῇ. Ἡμουν: . . ὄχι καλλίτερα ἄς μὴ τὸ εἰπῶ. Ἐπειτα τὸ ἄσμα ἔπαυσε. Ἡ γραῖα ἤνοιξε τὴν θύραν καὶ μοῦ εἶπεν ὅτι ἤρχετο ὁ υἱὸς τῆς. Παρατήρησα τὴν θύραν καὶ εἶδα νὰ ἐμβαίη ἓνας νεαρὸς ποιμὴν μὲ ἀπλουστάτον ἄσπρο φόρεμα χωρικὸν ἄνευ κοσμημάτων. Τὰ μαλλιά του ἔπιπτον εἰς βοστρύχους μαύρους μακροὺς, καὶ τὸ πρόσωπόν του ἦτο ὠχρὸν καὶ περίλυπον.

—Ὁ διάβολος νὰ τὸν πάρῃ τὸν ποιμένα σου! Ἀλλὰ τί ἤθελε λοιπόν; Λέγε, κόρη μου, ποῖος τὸν ἔστειλε τὸ βοσκὸ σου;

—Κανείς. Ἦρχετο μόνος του, ἐπρόχωρησε καὶ ἔλαβε τὰς χεῖρας μου ἐντὸς τῶν χειρῶν του. Ἡσθάνθη τὴν θερμότητα τοῦ πυρετοῦ ποῦ μὲ εἶχε πιάσει, καὶ ἐκίνησε περίλυπος τὴν κεφαλὴν. Ἐβγαλετότε ἀπὸ τὴν τσέπην του ἓνα ἄσπρο ψαμί, ἔκοψεν ἓνα κομμάτι, καὶ μὲ παρεκάλεσε, ἔπειτα μὲ ἰκέτευσε νὰ τὸ φάγω. Τὰ δάκρυά του ἔπεφταν ἐπάνω εἰς τὸ ψαμί.

—Τί ἤθελε λοιπόν αὐτὸς ὁ βοσκός;
Ἡ Ἰλόνκα συνεκράτησε μὲ τὰς χεῖρας

τοὺς παλμούς τῆς καρδίας τῆς. Τὸ πρόσωπόν τῆς ἔγινε κάτωχρον καὶ τὰ χεῖλη τῆς ἐψιθύρισαν:

—Αὐτὸς ὁ βοσκὸς ἦταν ὁ σύζυγός μου.

—Ὁ κεραυνὸς νὰ τὰ συνεπάρῃ ὅλα!— ἐβλασφήμησεν ὁ Φάρκας, διότι τῷ καιρῷ ἐκείνῳ δὲν ἤξευραν τὰς ὠραίας σημερινὰς βλασφημίας τῆς μόδας. —Εἶνε τῶντι πολὺ παράξενο ὄνειρον. Εἰς τὸ τέλος ὁ βοσκὸς αὐτὸς μεταμορφοῦται εἰς εὐγενῆ, ὁ ὁποῖος εἶχε φορέσει ἀπὸ ἰδιοτροπίαν αὐτὸ τὸ φόρεμα, δὲν εἶνε ἀλήθεια;

Ἡ Ἰλόνκα ἐκίνησε τὴν κεφαλὴν.

—Ὅχι, κατοικούσαμε μαζὶ εἰς τὴν πτωχικὴν ἐκείνην καλύβην.

—Ὅστε εἶνε ἀνόητο ὄνειρο. Εἶνε κρῖμα ποῦ ἐνήστευσε γιὰ μιὰ τέτοια ἀηδία, εἶπε καταθυμωμένος ὁ Φάρκας.

*

Ἐπλησίαζαν ἀπόκρεω. Ὁ καιρὸς ἦτο γλυκὺς καὶ ἡ χιών δὲν εἶχε πέσει ἀκόμη ἐπὶ τῶν πρασίνων πεδιάδων, τῶν ἀπεράντων.

Ὁ Φάρκας Πέτκη ἀπελάμβανε τὸν ὠραῖον χειμερινὸν καιρὸν, καθήμενος εἰς τὴν αὐλὴν του μεταξὺ τῶν δύο θυγατέρων του.

Αἶφνης μία ἄμαξα εἰσῆλθε θορυβωδῶς εἰς τὴν αὐλὴν ἰξευγμένη μ' ἔξ ἵππους θαυμασίως χαλινωμένους ὁ ἠνίοχος μὲ τὴν κυανὴν στολὴν του ἐκράτει τὴν μάστιγα καὶ ὄπισθεν οἱ ὑπηρέται ἴσταντο πολυτελῶς ἐνδεδυμένοι.

—Κύταξε, κύταξε! εἶπεν ὁ γέρον οἰκοδεσπότης, εἶνε ἀπαράλλακτη ὅπως εἰς τὸ ὄνειρο τῆς Ἐρτσας.

Ἡ Ἐρτσα ψήχρισεν, ἀλλὰ ταχέως τὰ

¹ Ἰδὲ σελ. 12.